

דרך הדואר הממלוכית יום הבולאות

The Mamluk Postal Road
Philately Day

כסלו התשע"ו • 12/2015 • 984

במטרה להקל על המכשולים אשר בדרך, ביבס בנה ושיקם גשרים. סימן-ההיכר של סולטאן זה - האריה/ברדלס - אשר הופיע בחלק מהבנייה שלו (כפי שהומחש בבול) עיטר לפחות שניים מהגשרים שבנה - גשר אחד ליד קהיר, וג'סר ג'נדאס שליד לוד, אחת מתחנות הבריד החשובות.

דרך הדואר הממלוכית הטביעה את חותמה על ארץ ישראל, ומספר שרידים מרשימים של אותה רשת עדיין מעידים בשטח על חשיבותה כגשר יבשתי בין הארצות השונות.

ד"ר קטיה ציטרין-סילברמן
מרצה, המכון לארכיאולוגיה והחוג ללימודי האסלאם והמזה"ת, האוניברסיטה העברית בירושלים

דרך הדואר של האימפריה הממלוכית בארץ ישראל (1260-1516) עברה בין בירתה קהיר לבין בירת הצפון דמשק ומרכזים חשובים נוספים. הדרך ושלוחותיה שימשו להעברת ידיעות מקצועי האימפריה אל עיר הבירה.

הדרך ממצרים, שעברה בצפון סיני, התפצלה לשני מסלולים בהגיעה לעזה: לכיוון כַּרְכַּ בירדן - דרך בית גוברין וחברון ועוד; ולכיוון דמשק - דרך ג'תין (גיא), קטרה (גדרה), לוד, ג'נין, בית שאן ועוד.

רשת הדואר הממלוכית הייתה מבוססת על שלושה מרכיבים: דואר סוסים, דואר יונים ודואר סימני אש/עשן. מערך זה נקרא בְּרִיד. הבריד היבשתי השתמש בסוסים מהירים, המיועדים בלעדית לשליחים מטעם הסולטאן היושב בקהיר. שליחים אלה נבחרו מבין הממלוכים המקורבים ביותר לשליט.

הסולטאן הממלוכי הרביעי אל-טאהר בִּיבְרַס אל-בונדוקדארי (1260-1277), מבסס האימפריה הממלוכית, החיה את הבריד ושילב אותו במערך הצבאי של שלטונו. שיא תפקודו של הבריד היה בזמן שלטונו השלישי של אל-נאצר מחמד אבן קלאאון (1310-1341).

מערך דואר זה הסתמך על תחנות בריד ("מִקְפָּז") במרחקים סדירים, שבהן השליח החליף מייד את סוסו לסוס רענן. כשאנשי התחנה היו רואים מרחוק את השליח מתקרב - עם סימני ההיכר, כגון צעף משי צהוב המחובר לצווארו ומתנופף באוויר; מדליון גדול מכסף מסביב לצוואר; וסוס שבדרך כלל זנבו היה קשור - הם היו יוצאים לקראתו עם הסוס הרענן, המוכן להמשיך הדרך. הדואר הגיע מקהיר לדמשק תוך ארבעה ימים לכל המאוחר.

The Mamluk Postal Road - Philately Day

The Postal Road established by the Mamluk Empire in Eretz Israel (1260-1516) ran from the capital in Cairo to the capital of the north – Damascus and other important centers. This main route and its branches served as a means of passing news between the outlying areas of the Empire and the capital.

The road from Egypt, which passed through the northern Sinai Desert, forked into two branches in Gaza – one toward Karak in Jordan via Beit Guvrin and Hebron and the other toward Damascus via Jitin (Ge'a), Qatra (Gedera), Ludd, Jinin, Baysan (Beit She'an), etc.

The Mamluk postal network was based on three components: equestrian post, homing pigeons and fire/smoke signals. This system was called Barid. The land Barid utilized fast horses whose sole purpose was to transport messages from the Sultan in Cairo. The messengers who rode these horses were selected from among those closest to the ruler.

The fourth Mamluk Sultan, al-Zahir Baybars al-Bunduqdari (1260-1277), who established the Mamluk Empire, reintroduced the Barid and incorporated it into his military structure. The peak of the Barid was during the third reign of al-Nasir Muhammad ibn Qalawun (1310-1341).

This postal system was based on stations positioned at regular intervals along the route where messengers were able to obtain fresh horses. Approaching messengers were recognized by station personnel based on identifying marks such as a yellow silk scarf tied to the messenger's neck, a large silver medallion hanging from the messenger's neck or a horse with a tied tail – and were met with a fresh horse so they could continue immediately on their journey.

It took no more than four days for the post to reach Damascus from Cairo.

חזמת אירוע להופעת הבול
SPECIAL CANCELLATION

In order to minimize the obstacles en route, Baybars built and repaired bridges. This Sultan's hallmark – the lion/cheetah – appears on many of his buildings (and also on the stamp) and it decorated at least two of the bridges that he built: one near Cario and the other the Gandas Bridge near Lod which was one of the main stations along the Barid.

The Mamluk Postal Road left its impression on Eretz Israel and a number of impressive ruins from that network attest to its importance as a key land bridge among various countries.

Dr. Katia Cytryn-Silverman

Lecturer at the Institute of Archaeology and the Department of Islamic and Middle Eastern Studies, The Hebrew University of Jerusalem

השירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101
www.israelpost.co.il • e-mail: philserv@postil.com

הנפקה:	דצמבר 2015	Issue:	December 2015
מידת הבול (מ"מ):	30 ג / 40 ר	Stamp Size (mm):	H 30 / W 40
לוח:	1000	Plate:	1000
בולים בגיליון:	15	Stamps per Sheet:	15
שבליים בגיליון:	5	Tabs per Sheet:	5
שיטת הדפסה:	אופסט	Method of printing:	Offset
סימון אבטחה:	מיקרוטקסט	Security mark:	Microtext
דפוס:	Cartor Security Printing, France	Printer:	Cartor Security Printing, France